

Urmu-Türkün ilk beşiyi - sevgi ocağı

(əvvəli 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 və 12 fevral tarixli saylarımızda)

Təqdirəlayiq haldır ki, bu meydanda türksoylu qardaşlar, əhli-qələm soydaşlarımız Güney türklərini tək qoymur, dərdlərinə şərik olur, səslərinə səs verirlər. Onlardan biri, Kərkük elimizdən səslənən şair Salah Bəhlul Çamurçunun problemə yanaşması şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələri qəlibində, gəraylı biçimində əks olunur. S.B.Çamurçu Urmunu mədəniyyət beşiyi, kültür qaynağı, gözünün ağrı-qarası kimi dəyərləndirir:

*Sular bulanır durur
Urmuyu Allah qorur,
Kim bizə xain çıxar
Allahdan lənət bulur.
Urmu kültür qaynağı
Gözün qərəsi, ağrı
Urmulu həsrət çəkse
Əridir daşı, dağı.*

Mahmud Sadiqpur Şami Urmiyada doğulub, boya-başa çatıb, bu qədim türk şəhərində fars dilində təhsil alıb. Ana yurdun əsrarəngiz gözəllikləri, dərdləri onu bütün bunları yazmağa həvəsləndirib və şairlik yolunun yolçusu edib. "Urmiyə", "Məsdək, Mani", "Urmulu Səfi Ələddin" şeirlərində və "Məşrutə inqilabında Urmiyənin nəqşi" poemasında özünün, eləcə də vəsf elədiyi görkəmli sənətkarların, tarixi şəxsiyyətlərin ana yurdu, ata ocağı olan Urmiyəni tərif edir, "Sular ölkəsi, odlar şəhəri, cənnətin bir bucağı sanır, güllü-gülşənli, süsənli-sünbüllü, laləli-reyhanlı diyarın payızını, qışını, yazını, yayını, rəssamın çəkdiyi tabloda olduğu kimi gözəl görür... O qədər gözəl ki, kuşuldayan Nazlı çayın, Şəhər çayının dumduru sularında ulduzların, günəşin, ayın əksi bərq vurur. Bu yurdun Kazım dağında, Şıx təpəsində min bir əsrarı-sirri yatıb. Ulu Tanrı pay böləndə qismətinə daha çox gözəllikdən pay düşən bu müqəddəs yerə güllü-çiçəkli bahar çağında dünyanın hər yerindən turistlər gəlir və hüsnünün seyrinə dalırlar. Şami arzular ki, gözəlliklərinin tamaşasına dünyanın durduğu, bir çox millətlərin, ayrı-ayrı təri-

Urmiyənin və Urmu gölü hadisələrinin Güney Azərbaycan ədəbiyyatında bədii təcəssümü...

qətlərə xidmət edən insanların ayın-şayın, mehribancasına yaşadıkları və tarixi düşmənlərə qənim Urmiyəsinin başı üzərindən qara yellər əsməsin, qada-bəla uzaq olsun...

Bu şeirində Urmiyənin şanlı tarixini, şərfəli keçmişini vərəqləyən Mahmud Sadiqpur Şami "Məşrutə inqilabında Urmiyənin nəqşi" poemasında azadlıq yolunda sınaqlardan çıxıb, Məşrutə inqilabında qan-can verən Zərdüştün şəhərinin, qəhrəmanlara səngər olan odlar, sular şəhərinin başına gələn bəlalardan, qanlı-qadalı olaylardan söz açır, "Ey şanlı Urmu, ey qanlı Urmu" - nidaları ilə dərdlərini ovutmaq üçün ağrı deyir sanki... "Tarix boyu yaşı olan" Urmunun yağı düşmənlərindən çəkdiqlərini kino lenti kimi göz önündən keçirən şair yazır ki, "Şor dənizim, Kazım dağım

neçə-neçə savaşlara" şahidlik etmişdir, bu savaşlarda qırılan ellərin dərdindən, yaşanan acılardan xalqın sinəsinə vurulan yaralardan Kazım dağında bitən lalələrin belə sinəsinə dağ çəkilməmiş, odlar yurdunun bu yaz çiçəyinin bağrında həmin "dağlar"

qara xal yaratmışdır. Ancaq nə qəm, ana Vətəni, doğma xalqı acılar çəkib, qanlar axıtsa da, azadlıq yolundakı bu imtahan dan da alınacaq çıxmışdır:

*Çaldı çapdı yağı düşmənlər əsir apardı qız-gəlini,
Necə deyim, ah...*

*"Marşimon", "Simitqo", Şeyx Əbdullah
Gəlib axıtdılar qanlar selini...*

Büküb sındırdılar xalqın belini

Keçdi o dövrən, olma pərişan, Azərbaycan!

Sil gözələrinin qanlı yaşını,

Qaldır ucaya meğrur başını!

Məşrutə nəhətində sən də qan verdin

Azadlıq yolunda nə gözəl imtahan verdin...

(davamı növbəti saylarımızda)

Esmira FUAD,
filologiya elmləri doktoru.